

ЗАЯВА АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ ЩОДО ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

24 червня 2024 року Міністерство освіти і науки України (МОН) ухвалило накази № 909 «Про внесення змін до Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2024 році» та № 910 «Про деякі особливості набуття та поновлення статусу здобувача вищої освіти у 2024 році». Ці накази регулюють правила вступу та порядок здобуття третього рівня вищої освіти у цьому році. На думку МОН, ці нові правила були ухвалені через надмірний ажіотаж до аспірантури серед чоловіків призовного віку.

Однією із основоположних цілей Асоціації правників України є сприяння процесу розвитку правової держави в Україні та установленню верховенства права у нашій державі. АПУ уважно слідкує за діяльністю державних органів України, бере участь у моніторингу застосування законодавства у різних сферах та висловлює свої рекомендації.

Питання захисту держави від агресії з боку росії є першочерговим завданням держави та кожного громадянина України. Зокрема Стаття 17 Конституції України визначає, що: «Захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу».

Водночас, Стаття 8 Конституції України наголошує, що в Україні визнається і діє принцип верховенства права. Крім того, Стаття 19 Конституції України зобов'язує органи державної влади та органи місцевого самоврядування діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Зокрема, МОН повинно сприяти обороноздатності держави, виконуючи свої основні функції, але не перебирати на себе повноваження інших державних органів.

Стаття 64 Конституції України дозволяє обмеження конституційних прав лише у випадках, передбачених Конституцією. Відповідно до статті 64 конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України. В умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень.

Конституційний Суд України у своєму рішенні від 01 червня 2016 року No 2-рп/2016 зазначав, що «обмеження щодо реалізації конституційних прав і свобод

ГЕНЕРАЛЬНІ ПАРТНЕРИ

AEQUO

МІЖНАРОДНІ ПАРТНЕРИ

ПАРТНЕРИ

не можуть бути свавільними та несправедливими, вони мають встановлюватися виключно Конституцією і законами України, переслідувати легітимну мету, бути обумовленими суспільною необхідністю досягнення цієї мети, пропорційними та обґрунтованими, у разі обмеження конституційного права або свободи законодавець зобов'язаний запровадити таке правове регулювання, яке дасть можливість оптимально досягти легітимної мети з мінімальним втручанням».

Закон «Про вищу освіту» гарантує право на вільний вибір форми здобуття освіти. Підпункт 23 пункту 2 розділу XV дозволяє прийом на навчання в особливому порядку у 2024 році, але це не скасовує права на вільний вибір форми освіти. Отже, Законом на сьогодні не обмежений вибір форми здобуття освіти, зокрема для магістратури та аспірантури.

Згідно із частиною першою статті 6 Закону України «Про освіту» до загальних засад державної політики у сфері освіти належать, зокрема, верховенство права та прозорість і публічність прийняття та виконання управлінських рішень. Отже, зміни до умов вступу повинні бути оприлюднені завчасно для дотримання принципу правової визначеності.

Принцип легітимних очікувань зобов'язує органи влади дотримуватися усталеної практики. Прийняття наказів № 909 та № 910 під час активної фази вступної кампанії порушує принципи «правової визначеності» та «передбачуваності», ускладнює реалізацію права на доступ до вищої освіти та порушує також принципи рівності та недискримінації. Це підриває стабільність державної політики у сфері освіти, прозорість діяльності МОН та обмежує фінансову автономію університетів.

Ускладнення умов вступу, додаткові тестування та обмеження форм навчання порушують низку описаних вище принципів Конституції та верховенства права. Водночас, потреби різних стейкхолдерів, зокрема Сил Оборони України та освітніх інституцій, не гармонізовані, що створює ризик непередбачуваності освітньої політики.

Для вирішення проблеми «зловживання» аспірантурою необхідна прозорість і передбачуваність державної політики у сфері освіти. Це вимагає розробки та імплементації Стратегії адаптації розвитку вищої освіти в умовах воєнного стану.

Зважаючи на вищезгадане, Асоціація правників України підтримує ініціативу аспірантів НаУКМА щодо скасування наказів № 909 та № 910 Міністерства освіти і науки України. АПУ висловлює офіційну позицію щодо цієї ситуації та закликає

ГЕНЕРАЛЬНІ ПАРТНЕРИ

AEQUO **AVELLUM**

МІЖНАРОДНІ ПАРТНЕРИ

ПАРТНЕРИ

АСОЦІАЦІЯ
ПРАВНИКІВ
УКРАЇНИ
UKRAINIAN BAR
ASSOCIATION

правників приєднатися до підписання петиції:
<https://petition.kmu.gov.ua/petitions/6702>.

ГЕНЕРАЛЬНІ ПАРТНЕРИ

AEQUO ASTERS AVELLUM LCF

 MORIS SAYENKO
KHARENKO Sokolovskyi
and Partners VB'

МІЖНАРОДНІ ПАРТНЕРИ

 GreenbergTaurig Linklaters WHITE & CASE

ПАРТНЕРИ

 EVERLEGAL SLS GROUP